

HIDRONIMAI, VANDENS TELKINIŲ PAVADINIMAI MAŽOSIOS LIETUVOS ŽVEJŲ DAINOSE

Rimantas Balsys

Klaipėdos universitetas

Anotacija

Hidronimų ir vandens telkinių (žvejybos vietų) pavadinimų, kurie būdingi tik Mažosios Lietuvos dainoms, sklaida leidžia nustatyti ne tik dainos paplitimo apylinkes, bet ir dainų kilmės regioną. Mat Mažosios Lietuvos dainose minimi hidronimai, žvejybos vietų pavadinimai, dainai ar atskiram kompoziciniam fragmentui nutolus nuo gimtųjų vietų, yra vis labiau iškraipomi.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: Mažoji Lietuva, žvejų dainos, hidronimai, vandens telkinių pavadinimai.

Abstract

Distribution of the hydronyms and names of water bodies (fishing sites) characteristics solely for the songs of Lithuania Minor allow to determine not only areas of a song's existence and circulation but as well as the region of origin of songs. The matter is that such place names mentioned in the fishermen songs Lithuania Minor, as a song or its individual fragment spreads to a distance from its place of origin, get distorted to greater degree.

KEY WORDS: Lithuania Minor, fishermen songs, hydronyms, names of water bodies.

Saviti, tik tam kraštui būdingi poetiniai vaizdiniai, meninės priemonės, leksika ir t. t. (o ne dainos užrašymo vieta kaip kartais klaidingai manoma) padeda nustatyti dainos kilmę, jos sklaidą ir pokyčius. Mat dainos persikeldamos iš atsiradimo vietos paprastai išlaiko kokį nors pirminį kalbos faktą, jose būtinai išlieka koks nors gimtojo krašto atspaudas, ženklas, rodas, iš kur daina yra kilusi (Niemi, 1996, p. 187).

Unikalius Mažosios Lietuvos dainų bruožus, dainos atsiradimo vietą gali padėti nustatyti vandenvardžių, vandens telkinių ar tiesiog žvejybos vietų pavadinimai šio krašto žvejų dainose.

1. 1. Bendriniai vandens telkinių pavadinimai žvejų dainose

Šiai grupei priklausytų tiek Mažosios Lietuvos dainose, tiek ir kitų Lietuvos regionų dainuojamajai tradicijai pažįstami vandens įvaizdžiai: *jūružės* JSD 377; *marelės* TD VII 3; *jūrės marelės* Klvd 83; *už jūrių marių, už vandenėlių* RD II 47; *Nemunėlis* Klvd 112; *Niamuns* Klvd 67; *gilus Nemunėlis* RD II 79; *ežerėlis* Klvd 143; *gilus ežerėlis* RD II 87; *tėčio ežerėlis* Klvd 34; *upelis* Klvd 59; *upužėlis – čystas vandenėlis* Klvd 125; *srovės upelis* Klvd 452; *vingrios upužės* RD II 10; *trys vingrios upužės* RD II 4; *šaltas šaltinėlis, čystas vandenėlis* RD II 1; *šulinėlis* Klvd 81, bei tik Mažosios Lietuvos dainose aptinkamas vandens telkinio (žvejybos vietos) pavadinimas *padumas / budumas* RD I 32, RD II 72.

Ypač dažnai aptariamojo regiono dainose minimos *marelės, jūružės, jūrės marės*:

*Marelėms bėgsiu,
Tinklėlį mesiu.*

TD VII 3

Jau grinzta vainikėlis

[*jūrių* dugnelį.

KlvD 144

O ir surado sesytėlę

Ant *jūrių marių* dugnelio.

RD I 30

Pajūrėliais pamarėliais.

LŽ 72

Pasak kalbininkės Audronės Kaukienės, dabartinėje bendrinėje kalboje *jūros* ir *marių* reikšmės aiškiai skiriamos, o štai senuosiuose lietuvių kalbos paminkluose ir tarmėse *jūra* ir *marios* skiriami toli gražu ne visur (Kaukienė, 1998, p. 5). „Žodis *marios* (*marės*) viena ar kita reikšme vartojamas visame Lietuvos plote, o *jūra* (*jūrės, jūrios*) – daug siauriau“ (Kaukienė, 1998, p. 5). Daroma išvada, kad dalyje baltų kalbų, gyvenančių arčiau *jūros* ir *marių*, abi šaknys įgijo skirtingas reikšmes, o ilgainiui nuo kuršių ir prūsų gyvenamojo pajūrio ir pamario *jūra* pasklido ir į rytų baltų kalbas, išgalėjo lietuvių ir latvių bendrinėje kalboje, toliau plisdama į tas tarmes, kurios anksčiau tepažino tik *marias* (Kaukienė, 1998, p. 13). Natūraliai kyla klausimas, ar panašius procesus galime pastebėti pamario krašto dainuojamojoje tradicijoje?

Lietuvių liaudies dainose, kaip teigia Bronė Stundžienė, „*jūrės marios* sudaro neskaidomą samplaiką, semantiškai nedalomą junginį, reiškiantį judančią, mirgančią ir banguojančią vandens platybę, kurios poetinė konotacija priklauso ir nuo konkretaus kūrinio, ir nuo bendro visų dainų konteksto (Stundžienė, 1999, p. 87). Išėitų, kad kokio nors regioninio išskirtinumo požymių vartojant dainose *jūras, marias* ar *jūras marias* jau nebegalima įžiūrėti. Beje, *jūrių marių* paplitimą visų regionų dainose pastebėjo dar Jonas Basanavičius, sakydamas, kad „labai dažnai

randame minint dargi labai toli nuo Baltijos marių gulinčių kampų dainose *jūrias marias*, taipogi *mėlynąsias marias...*“ (Basanavičius, 1970, p. 419). Galima tik konstatuoti, kad tiek lietuvių kalboje, tiek ir liaudies dainose *jūrės marios* vartojamos didelio vandens prasme. Tą patvirtina liaudies dainose prie *jūrių ir marių* dažnai dar pridedami ir kiti didelį vandenį reiškiantys žodžiai:

Už jūrėms marėms,
Už vandenėlių.

Bj 19

Jūrės marėlės,
Gilus vandenėlis.

JLD II 479

Už jūrių, už marių,
Už Nemuno.

JSD I 104 (6)

Tokia *jūrių marių* reikšmė išliko netgi vėlyviausiuose (užrašytuose XX a. 6 – 8 dešimtmetyje) dainų variantuose (žr. Bj, LŽ). Tuo pat metu radosi ir tokios dainos (tokie dainų variantai), kuriose ima ryškėti regiono, krašto geografiniai kontūrai – atskirų vandens telkinių pavadinimai arba atskirų žvejybos vietų pavadinimai, kuriuos aptinkame ir Mažosios Lietuvos žvejų dainose.

Šiuo požiūriu nepaprastai įdomi ir originali yra daina *Išbėg išbėgo iš Rusnės kaimo*¹. Čia žvejai leidžia plonus tinklelius *budumo vidurėly* (RD II 145), *padumo vidurėly* (RD I 111), *būdami vidurėly* (Klvd 78), *Nemuno vidurėlin* (LŽ 73), *marijų vidury* (Lt 68), *Kuršmarių vidurėlin* (LTR 3846 (13)), *Nemuno vandenėlin* (LTR 3426 (184)), *Baltijos vidurėlin* (AVR 5). Anksčiausiai užrašytas (iš visų žinomų) yra L. Rėzos dainų rinkinio variantas, kurio rankraštis L. Rėzai atsiųstas dar prieš 1820 metus:

Jie leido leido
Plonus tinklelius
Budumo vidurėly.

RD II 72

Bc minėtos L. Rėzos dainos, *budumą* randame dar dviejose visai kito tipo šio krašto dainose. Viena jų užrašyta V. Kalvaičio:

Ten *bodomeluos* balti gulbeliai,
Tie balti nenuplauti.

Klvd 301

Kitą XX a. pradžioje užrašė klaipėdiškis valstietis Jurgis Gožė² (tas pats J. Gožė užrašė ir vieną dainos *Išbėg išbėgo* variantą su *bodumu* – TD VII 1):

Man bebėgant *bodumėliu*
Su naujuoju laivėliu,
Sutrūko treilynėlė,
Sulūžo ardarėlė.

TD VII 3³

L. Rėzos *Dainų* tekstų paaiškinimuose nurodomas ir rankraštinis *budumo* variantas *bodummo* bei vertimas į vokiečių kalbą *Haf*, t.y. *marios / įlanka, atskirta nuo jūros nerija* (Rėza, 1964, p. 315). Įdomu, kad iš L. Rėzos dainų rinkinio žinoma ir kitokia šio žodžio forma (o gal kitas žodis?) *padumas*. V. Misevičienė teigia, kad *padumas* – marių vidurys, pats gilumas (Misevičienė, 1995, p. 403). Deja, autorė nepateikia jokių nurodų, iš kur šio žodžio reikšmė paimta. Lietuvių kalbos žodynas (LKŽ, 1973, p. 60) *padumą* gretina su *budumu* ir nurodo dvi dainas (RD I 32, Klvd p. 290), iš kurių *padumas* į žodyną pateko. Turint omenyje, kad V. Kalvaitis dainą paėmė iš L. Rėzos rinkinio, šaltinis lieka vienas (RD I 32). Pats L. Rėza *padumo* dainyno žodynėlyje neaiškina. Galimas dalykas, kad šis žodis dainų rinkinio sudarytojui buvo nežinomas, nesuprantamas. O štai *budumas* apibūdinamas kaip “gilioji Kuršių marių dalis” (Rėza, 1964, p. 378). A. Becenbergeris nurodo, kad *budumas* – pietinė marių dalis, ir verčia vokišku *der Boden* “dugnas, žemė” (Bezenberger, 1887, p. 293). V. Pėteraitis knygoje “Mažoji Lietuva ir Tvanksta” tarsi sudeda abi reikšmes į vieną – “giliausia vieta Kuršių marių pietinėje dalyje” (Pėteraitis, 1992, p. 78). Lietuvių kalbos žodyne pateikiama bendresnė žodžio *budumas* reikšmė “gili vieta, dubuma?” (LKŽ, 1968, p. 1127). Čia derėtų pridurti, jog visi Lietuvių kalbos žodyno pavyzdžiai surinkti iš pamario krašto dainų, bei “Lietuvizkos Ceitungos” (...šaunią lašišą iš jūrų *budumų* ant ūdų sumeškeriojės parvilko...(Lietuvizka Ceitunga, 1887, p. 48)). Tai rodo, jog šis žodis žinomas tik pamario gyventojams. Daugmaž aiški ir jo reikšmė. Kiek paslaptingesnė atrodo *budumo* etimologija.

² Jurgis Gožė (1841 - 1925) visą amžių išgyveno savo tėviškoje Žiaukose (Klaipėdos apsk.). Gimtose apylinkėse apie 1914 m. užrašė visą pluoštą dainų (Užpurvis, 1940, p. 8)

³ Daina paskelbta tik 1940 m. Tautosakos darbų VII tome. Ten paskelbtos net 74 J. Gožės dainos. Kaip teigia tomo redaktorius J. Balys “leidėjams liko neprieinamas paties J. Gožės rankraštis, teko pasitenkinti paraidžiui padarytu nuorašu” (Balys, 1940, p. 3).

¹ LLDK daina priskrta žvejų dainų žanrui (D 1550). Užrašyti 35 variantai.

Galimas dalykas, jog tai paprasčiausia metatezė⁴ *dubumas* : *budumas* (plg. dar *dunojėlis* : *dujonėlis* Mažosios Lietuvos dainose). Žodis *budumas* kuršininkų žodynuose nepateiktas, matyt, laikomas tikriniu, nors priesaga *-um* - rodo šiaip jau būdingą kuršininkų tarnei darybą, plg. *lidumas*⁵ "nusileidimas, nuolaiduma". Jau minėtas V. Pėteraitis linkęs manyti, kad tikrinis vandenvardis *Budumas* (vok. *Budums*) - iš bendrinio *budumas* "gili vieta, dubuma", o pastarąjį jis linkęs sieti su liet. *budė* "makštis vandeniui laikyti" [plg. *Budupis* - išnykęs ežeras Pakalnės k., tarp Šneckės ir Medlaukio (vok. *Bodup See*). Pažymėtas 1576, 1584, 1595, 1635, 1740) metų žemėlapiuose (Pėteraitis, 1992, p. 78)]. Kita visiems žinoma žodžio *budė* reikšmė (žem. *gudė*) - "galastuvas, pustas". Jį randame ir vienoje L. Rėzos dainų:

- Ilsėkis, bernyti,
Padėk dalgelį
Čionai pas priedalgėlę.

O ir *budėlę*
Ant šios priedalgėlės.
Ilsėkis, mielas bernyti.

RD I 65

E. Frenkelis savo ruožtu *budę* kildina iš veiksmazodžio *budėti*⁶ (Fraenkel, 1965, p. 247). Kokia bebūtų žodžio *budumas* etimologija, viena aišku, jog dainų variantų pavyzdžiai byloja apie nucinantį užmarštin tiek vandenvardį, tiek ir bendrinį žodį (bent jau dainų pateikėjams). Taip dainai keliaujant iš kartos į kartą vietoj nebesuprantamo *budumo* atsiranda panašiai skambantis, bet visai nepaaiškinamas *padumas*, o siekiant aiškumo bei dėl fonetinio panašumo ir *būdami vidurėly*. XX amžiaus viduryje užrašytuose variantuose jau regime kiekvieno pateikėjo arčiau gyvenamosios ar žvejybos vietos esančius vandenvardžius. Taigi tinklelius žvejai meta Nemuno, Kuršmarių ar Baltijos *vidurėlin*. Stebėtina tikslus liaudies dainininkų "vertimas". Juk Nemuno, Kuršmarių ar Baltijos *vidurėlis* ir yra tas pats *budumas*, t. y. giliausia bet kurio vandens telkinio vieta, dubuma.

1. 2. Hidronimai žvejų dainose

Antrąją grupę sudaro tokie konkretūs vandens telkinių, žvejybos vietų pavadinimai, kurie aptinkami tik Mažosios Lietuvos žvejų dainose, o kituose Lietuvos regionuose, o sykiu ir tų regionų dainose, jų nėra. Dažniausiai tai hidronimai *Bitės upė* KlvD 67; *Danė* KlvD 385, Bj 53; *Dambravos upelė* TD VII 130; KlvD *Prėglėlis* KlvD 391; *Krokų lanka* PKD 46, KlvD 57; *Minija* PKD 33; *Širvintos upelė* TD VII 59, PKD 5; *Ventės ragas* Bz. LF p. 12; *Baltijos vidurėlis*. Kitaip tariant, Mažosios Lietuvos dainose minimi tokie vandens telkiniai (vandenvardžiai), kurie buvo itin svarbūs žvejų gyvenime (vandens keliai, orientyrai, žuvų susitelkimo vietos ir t. t.).

Štai žvejų dainos tipo *Augo ant kalno juodos avietėlės* (D 1535) variantuose, kurie užrašyti pamario krašte, regime vietiniams gyventojams žvejams gerai pažįstamą *Krokų lanką*⁷:

Krokų lankelėj, Krokų atlankelėj
Ten žvejojo trys žvejukai.

Žvejai žvejokit ir nesibijokit
Tas margąsias karšeles.

Karšės neršėjo, starkai šokinėjo
Žalioje *Krokų lankoje*

PKD 46.

LTt I 168;

Žvejai žvejojo
Ir meškeriojo
Po šią žalią *Krokų lanką*.

KlvD 57;

Karšys neršėjo
Starkai šokinėjo
Po žalią *Krokų lankelę*.

KlvD 56.

Dainai peržengus regiono ribas, dainininkei / dainininkui gerai (ar iš viso) nežinant vandens telkinių ar žvejybos vietų pavadinimų, variantuose jau matome *Krokėlavos lanką*:

Krokėlavos lankoj žvejai žvejojo,
Lydekos vandravojo,

⁴ Metatezė - garsų arba skiemenų sukeitimas vietomis žodyje ar rašiau grotimuose žodžiuose (Gaivenis, Keičys, 1990, p. 123).

⁵ *Lydumo ragas* - Kuršių narijoje, tarp Pervalkos ir Juodkrantės (Pėteraitis, 1997, p. 227).

⁶ Plg. pr. *budė* "jie budi" (Mažiulis, 1988, p. 162). A. Sabaliauskas reikšmių raudą aiškina taip: "mušti" - "pabudinti mušimu" - "kefti" (Sabaliauskas, 1990, p. 82).

⁷ *Krokų lanka* - ežeras Šilutės rajone, sujungtas su Nemuno žemupio šiaurine Atmatos atsaka. Plotas - 1000 ha. (Lietuvių XIII, 1958, p. 210; Vanagas, 1981, p. 167). Padavimuose sakoma, jog toje vietoje, kur dabar yra ežeras, buvo pievos, kurios nugrimzdė; žmonėms grėbiant šieną nusileido baisūs debesys; juodas jautis bėgiojo tris dienas ir tris naktis, kol lanka anė linguoti ir vietomis išsiveržė vanduo (ŽA, 1999, p. 200 - 201).

Starkos šokinėjo,
Karšiai neršėjo.

Trg.

Nors Lietuvoje ir yra *Krokavos* ežeras. *Krokava* bei *Krakavas*⁸, mažai tikėtina, kad dainininkas būtų girdėjęs visai kitam regione esančio ežero pavadinimą ir jį įpynęs į dainą. Greičiau tai, kaip jau sakyta, nutolimo nuo dainos gimtinės rezultatas. Tą patvirtina ir dar atokiau (Telšių raj.) užrašytas dainos variantas, kur *Kriokavos lanka* virsta jau *Kriokavos miestu*:

Kriokavos mieste
Žvejai žvejojo,
Lydekos vandravojo.

LTR 1039 (17)⁹

Krokavos mieste
Lydekos vandravojo.

LTR 1028 (42)¹⁰

Dainos tipo *Augo ant kalno juodos avietėlės* net keturi variantai iš dešimties apdainuoja *Krokų lanką*. Tai leidžia manyti, jog daina ir atsiradusi šiose apylinkėse. Dar keli dainos variantai "pritaikyti" *Ventės ragui*¹¹:

Ant Ventės rago
Karšiai neršėjo
Starkai šokinėjo.

Bz. LF p. 12¹²

Atokiau užrašytuose dainos variantuose regime tokią pat situaciją, kaip ir su *Krokų lanka - Ventės ragas* čia virsta *vinkšnos ragu*:

Ant *vinkšnos rago*
Karšės neršėjo

⁸ *Krokavos ežeras* - Salake (Zarasų raj.), *Krokava* - Degučiuose (Zarasų raj.), *Krakavas* - Joniškėje (Molėtų raj.). Pasak A. Vanago, *Krokava* bei *Krokų lanka* gali būti siejama su liet. *krakė* "karosas", plg. *krakė* "karosas" (Vanagas, 1981, p. 167). V. Ivanonas ir V. Toporovas šiuos hidronimus bando siesti su liet. *krakas* "slibinas" (Иванов, Топоров, 1976, c. 124).

⁹ Daina užrašyta 1910 metais Šačių parapijoje (dabar Skuodo raj.). Pateikėja - K. Jonaitienė. Užrašė M. Untulis.

¹⁰ Daina užrašyta Tauragės apskrityje Pagramantės kaime 1936 metais. Pateikėja 53 metų M. Kušleikienė.

¹¹ *Ventės ragas* - Kuršių marių rytinio kranto iškyšulys, ties *Ventės* kaimu (Šilutės raj.). Apie 0,5 km. nuo kranto yra pavojingi laivams akmenys, todėl *Ventės Rago* pastatytas švyturys (Lietuvių XXXIII, 1965, p. 398 - 399).

¹² V. Kalvaičio užrašytoje dainoje Nr. 432 randame vieną kompozicinių fragmentų iš aptariamiosios dainos:

Ant *Ventės rago*
Karšės neršėjo
Žiobriniai šokinėjo

LLDK D ši daina aptariamajam tipui nepriskirta.

O žvirbliukai šokinėjo.

LTR 1793 (5)

Atskirų kompozicinių fragmentų, kurie aiškiai yra atklydę iš aptariamiosios dainos, užrašyta ir daugiau. Štai viename jų apdainuojama *Vinta*¹³:

Vidurie *Vintos* neršėja
Starteli šokinėja.

LTR 1794 (113)¹⁴

Nesunku pastebėti, jog dainos pateikėjui nebeaišku, nei kas neršėjo, nei kas šokinėja, o nežinomas *Ventės ragas* virto gerai pažįstama *Vinta* (*Venta*).

Pateikti pavyzdžiai rodo, jog pagal vandenvardžių vartojimą dainose galime nustatyti ne tik dainos regioninę priklausomybę, lokalizuoti jos atsiradimo vietą, bet ir pasekti dainos raidą, vieno ar kito kompozicinio fragmento (nebūtinai visos dainos) kelionę į kito regiono dainas, perprasti poetinio vaizdinio kaitą ir pan. Straipsnyje aptartus hidronimus, vandens telkinių (žvejybos vietų) pavadinimus pagal jų paplitimą Mažosios Lietuvos žvejų dainose galime skirstyti į dvi grupes: 1) hidronimai ir vandens telkinių pavadinimai, kurie būdingi Mažosios Lietuvos ir kitų Lietuvos regionų dainoms; 2) hidronimai ir vandens telkinių pavadinimai, kurie būdingi tik Mažosios Lietuvos dainoms. Taip pat galima teigti, jog vieno ar kito hidronimo dažnumas Mažosios Lietuvos dainose yra tiesiog proporcingas vandens telkinio dydžiui, to telkinio svarbai žvejų gyvenime.

Literatūra

- Balys, J. (1940). *Pratarmė. Tautosakos darbai VII*. Kaunas.
Basanavičius, J. (1970). Ką lietuvių dainos žino iš Lietuvos ir kitų kraštų geografijos bei etnografijos. *Rinktiniai raštai*. Vilnius.
Bezenberger, A. (1887). *Die Kurische Nehrung und ihre Bewoohner*. Leipzig.
Gaivenis, K., Keinys, S. (1990). *Kalbtyros terminų žodynas*. Kaunas.
Kaukienė, A. (1998). Jūra ir marios. Žodžių kilmė ir formų įvairovė. *Jūrės marės lietuvininkų gyvenime*. Klaipėda.
Lietuvizka Ceitunga, (1887). *Lietuvizska Ceitunga. Izsainant kas Utarninkų*. Klaipėda.
Lietuviškoji (1976 - 1984). *Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. T. 1 - 12*. Vilnius.

¹³ Greičiausiai čia apdainuojama *Ventos* upė, kuri prasideda Venių apylinkėse (Kelmės rajonas) ir teka pro Papilę (Akmenės rajonas), Viečkinius, Mažeikius, Leckavą į Latvijos teritoriją (Lietuvos, 1988, p. 485). *Venta* įteka į Baltijos jūrą prie *Ventspilio*. Nuo žočių iki *Abavos* intako laivaujama (Lietuviškoji, 1984, p. 165 - 166). Vienoje iš paminėtų vietų, pro kurias teka *Venta* (*Papilės valsčius*) daina ir užrašyta.

¹⁴ Daina užrašyta 1938 m. *Papilės valsčiaus Šemetaičių kaime*. Pateikėja - 52 metų A. Butautienė.

- Lietuvių, (1953 - 1985), *Lietuvių enciklopedija. T. I - XXXVII*. Boston.
- Misevičienė, V. (1995), *Žvejų daina byloja. Lietuvininkų žodis*. Kaunas.
- Niemi, A. R. (1996). *Lietuvių latvių dainų sąlyčiai. Lituanistiniai raštai*. Vilnius.
- Pėteraitis, V. (1992), *Mažoji Lietuva ir Tvanksta*. Vilnius.
- Pėteraitis, V. (1997), *Mažosios Lietuvos ir Tvankstos vietovardžiai*. Vilnius.
- Rėza, L. (1964), *Dainų tekstų paaiškinimai. Lietuvių liaudies dainos. T. 2*. Vilnius.
- Sabalaiškas, A. (1990), *Lietuvių kalbos leksika*. Vilnius.
- Stundžienė, B. (1999), *Vandens prasmės lietuvių dainose klausimu. Tautosakos darbai XI (LVIII)*. Vilnius.
- Užpurvis, J. (1940), *Klaipėdiškiai tautosakos mėgėjai. Tautosakos Tautosakos darbai VII*. Kaunas.
- Vanagas, A. (1981), *Lietuvių hidronimų žodynas*. Vilnius.
- Иванов, В., Топоров, В. (1976), *Вопросы этногенеза и этнической истории славян и восточных романцев. Методология и историография*. Москва.

Santrumpos

- BzLF - (1882), *Litauische Forschungen. Beiträge zur Kenntniss der Sprache und des Volkstumes der Litauer. Von Adalbert Bezzenberger*. Göttingen.
- Bj - (1997) *Bėgau jūriužėm*. Klaipėdos krašto dainos. Klaipėda.
- BzLF - (1882), *Litauische Forschungen. Beiträge zur Kenntniss der Sprache und des Volkstumes der Litauer. Von Adalbert Bezzenberger*. Göttingen.
- D - Darbo dainų skyrius Lietuvių liaudies dainų kataloge. Misevičienė, V. (1972), *Darbo dainos. Kalendorinių apeigų dainos. Lietuvių liaudies dainų katalogas*. Vilnius.
- JLD - (1954), *Lietuviškos dainos. T. 1 – 3*. Užrašė A. Juška. Vilnius.
- JSD - (1955), *Lietuviškos svodbinės dainos. užrašytos Antano Juškos ir išleistos Jono Juškos*. Vilnius.
- KlVD - Kalvaitis, V. (1998), *Prūsijos Lietuvių dainos*. Vilnius..
- LLDK - (1972 – 1986) *Lietuvių liaudies dainų katalogas. T. I – IV*. Vilnius.
- LTR - Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Lietuvių tautosakos rankraštynas.
- Lt - (1962 – 1968), *Lietuvių tautosaka. T. 1 – 5*. Vilnius.
- LŽ - (1995), *Lietuvininkų žodis*. Kaunas.
- PKD - (1908), *Klaipėdiškių dainos*. Surinko Jons Pakalniškis. Išleido A Bruožis. Vilnius.
- RD I - Rėza, L. (1958), *Lietuvių liaudies dainos. T. I*. Vilnius.
- RD II - Rėza, L. (1964), *Lietuvių liaudies dainos. T. II*. Vilnius.
- ŽA - (1999), *Žemės atmintis. Lietuvių liaudies padavimai*. Parengė Bronislava Kerbelytė. Vilnius.

Rekomendavo spausdinti prof. A. Kaukienė
doc. D. Pakalniškienė

HYDRONYMS, NAMES OF WATER BODIES IN THE FISHERMEN SONGS OF LITHUANIA MINOR

Rimantas Balsys

Summary

Hydronyms, names of water bodies (fishing sites) according to their incidence in the fishermen songs of Lithuania Minor may be classified into three groups: 1) hydronyms and names of water bodies characteristic for the songs of Lithuania Minor and other regions of Lithuania; 2) hydronyms and names of water bodies characteristic solely for the songs of Lithuania Minor.

Distribution of the hydronyms and names of water bodies characteristic solely for the songs of Lithuania Minor allow to determine not only areas of a song's existence and circulation but as well as the region of origin of songs. The matter is that such place names mentioned in the fishermen songs of Lithuania Minor as *Krokų lankos*, *Ventės rago* and other, as a song or its individual fragment spreads to a distance from its place of origin, get distorted to a greater degree (*Krokiavos lanka*, *Kriokavos miestas*, *vinkšnos ragas* etc.).